

SZARVASI LAPOK

TARSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP
MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER MÁSKARNAP.
SZARVAS VÁROS HIVATALOS LAPJA

KIADÓ HIVATAL:
BELICZEY-UT 4. SZÁM
hova az előfizetési pénzek
hirdetések és minden a
kiadóhivatalt érdeklők
lemények küldendők.
—
NYILTTÉR-ben egysor
közlésdíja 50 fillér
—
HIRDETÉSEK —
jutanyos áron vétetnek fel

— ELŐFIZETÉSI ÁR —
Egész évre . 10 korona
Félévre . . . 5 korona
Negyedévre . 2 k. 50 f.
— SZERKESZTŐSÉG —
Beliczey-ut. 4. szám. hova
a lapszemléi részét illető
közlemények küldendők
—
KÉZIRATOK
nem adtak vizua

Hivatalos közlemények.

8259 Szarvas közs. előjárótól.
1902 ikt.

Hirdetmény.

Alólirott Szarvas község előjárósága ezenrel közhírré teszi, hogy azok a szőlősgazdák, kik a boritaladóra vonatkozó 1892. évi XV. t. cz. 3. §-a szerint szesz italok kimérésével, vagy kismértékben való elárulásával nem foglalkoznak, nyílt községekben abban a kedvezményben részesülnek, hogy a saját termésű boraiktól a házi szükségletre szánt bormennyiség után italdó fejében.

I. o. községekben bor után 6 k. 70 fill.

I. oszt. községekben bormust és szőlőcsefze után 5 kor. 4 fill.

II. oszt. községekben bor után 5 kor. 38 fill.

II. oszt. községekben bormust és szőlőcsefze után 4 kor. 2 fill.

III. oszt. községekben bor után 2 kor. 70 fill.

III. oszt. községekben bormust és szőlőcsefze után 2 k. 2 fill. adót fizetnek.

A kik tehát a házi fogyasztás számára biztosított kedvezményre igényt tartanak, azt folyó évi szeptember hó 15. ig, illetve ha a szüret előbb kezdődne meg, a szüret kezdetéig a községi előjáróságnál bejelenteni tartoznak. A bejelentés előszóval teendő meg, mely alkalommal megjelölendő az illetőnek lakhelye, házszáma, a családtagok száma, a szőlőbirtok terjedelme, a házi fogyasztásra szánt bor évi átlagos mennyisége, a termés nagysága és a nagybán (50 literen felüli) való eladásra

szánt bor mennyisége hektoliterekben kifejezve.

Szarvason, 1902. augusztus hó 8.

Az előjáróság nevében:

SALACZ JÓZSEF, GRIMM MÓR,
első jegyző. bíró.

Szarvas és a haladás.

Szinte paradoxonnak látszik e czim. Szarvas és a haladás, mintha csak ellentétes fogalmak volnának, olyan felfogás uralkodik magában Szarvas községében s azon kívül egyaránt.

Hogy mért van ez így? S hogy vajjon csakugyan így van-e? Erről szándékozik e kis cikkkecske zengeni a „Szarvasi Lapok” régi, nyugodt mérsékletével, bántani akarás és egyének bántása nélkül.

Hát bizony, ha Szarvasnak 10—20 év előtti korából feltámadna valaki s körültekintene nagy községünkön, egy-két kényelmi dolgot kivéve alig tudna haladást tapasztalni. Azt mondhatná erre valaki, hogy ez állítás nem felel meg a valóságnak, mert Szarvas utolsó 10—20 esztendejében létesített egy némely intézményt, s ezzel határozott haladást tanusított. Ilyenek: Artézi kút, ipariskola, méntelep, színház, ipar-árucsarnok, asfalt járda, Árpád szálloda. Ezek mind községi alkotások. A megvalósítás előtt állanak: Kir. Járásbíró, Polgári leányiskola, főgymnasiumi új épület, önálló tanítóképző, artézi gőzfürdő. Oktalanság volna mindezen intézmények létesülését tagadni vagy kicsinyelni, mert közéletünk minden iránya kielégítést talál vagy remél a létesített vagy a kilátásban levő intézményekben. És bár Szarvas község jövő fejlődéséért dobogó szív, hálával gondol azokra, kik

ily alkotások előmozdításában buzgókodtak, bizonyos keserűség kell, hogy támadjon benne, ha összehasonlítja Szarvasot csak Békés megye egyéb községeivel, melyek pár évtized előtt éppen ily intézmények tekintetében Szarvas mögött állottak s ma nemcsak mellé, hanem elébe is kerültek s a mellett a fejlődésben szünetet ma sem tartanak, de pezsgő életük, eleven vérkeringésük naponként újabb és újabb jelenségekkel s alkotásokkal bizonyítja érzéküket a jövő fejlődés biztosítása iránt.

Hát igen Uraim! Ennek érezzük mi hiányát mindannyian. Nincsen minálunk kifejlődve az a szükségérzet, hogy haladnunk nem csak lehet, hanem muszáj. S éppen azért bár a legnagyobb elismeréssel kell adoznunk Szarvas volt bírái, Tepliczky János, Melis György s tán leginkább Melis János érdemeinek, mert az ő készségük és beátásuk tette lehetővé a fenti alkotások létrejöttét; habár továbbá ígérhetjük az elismerés adóját Grimm Mór és Salacz József remélt sikereinek: mégsem tudjuk megnyugvással tekinteni azt a szellemet, mely előbb említettem jóakaratu férfaink s más nem nevezett vezető embereink buzgólkodását fogadja és kiséri. Lehetetlen továbbá sajnálattal nem nézni azt a közönyt, mely a mi községünk vérével lehűtve tartja s bármely községünk iránti felhevülését gátolja. S itt nem csak azt a részét ítéltetjük el községünknek, mely mint nagy tömeg egyrészt jobban érzi az élet súlyát és terheit s ezért a közáldozat minden csekélyebb emelkedésére önmaga fájdalmát érzi növekedni; másrészt a tanultság és műveltség nyugtató adó s erőfokozó áldásaiban sem részesült annyira: hogy a jövő előkészítéséhez szükséges áldozatokkal

szemben panaszhangját magába fojtja. A közönségnek ez a része számba sem jöhet ilyen tekintetben, mert általában annyira ingotag, mint a milyen ingatagságot a „Molnár és fia” meséjében hallottunk és olvastunk mindannyian. Tégy bármiképp, a világ követ fog dobni utánad.

Ezeknek a közönye, elitelő hangja sajnálni való ugyan, de határozottan szégyenletes közönségünk ama részének közönye a haladás minden lépésével szemben, mely foglalkozásánál, jobb anyagi viszonyainál s fejlettebb műveltségénél fogva éppen arra volna hivatva, hogy a haladás jelenségeivel szemben ne csak a hőmérő higanyának legteljesebb érzékenységét tanusítsa, hanem a haladásnak egyik erőtenyezője legyen.

S hol vagyunk mi ettől? Mikor arról van szó, hogy a község 2 régi pénztintézete támogatásával gőzfürdőt létesítsünk a lakosság minden újabb megterhelése nélkül csupán okos számítás segítségével: előáll az önös érdek s ellene szavaz és hangol annak az intézménynek, mely az egész lakosság egészségét gondozni volna hivatva.

De az ügy mégis halad a maga útján, tovább fejlődik, hogy a szent-andrási takarékpénztár igazgatósága egy határozatával biztosítja a maga hozzájárulását, s ekkor aztán egy nagy földesgazda, a ki értelességi bizonyítványa daczára földművelő maradt, a ki koronákban félmillióig áll, nem meri vállalni a felelősséget, mely ily határozatban a hozzájárulokat terheli, elene mond s nem-mel szavaz a gőzfürdőnek.

Az iparosoknak javát s boldogulását elősegítendő volt fősolgabírának s ma képviselőnk árucarnokot létesít sok utánjárással, állami segítséggel, az iparosok minden megterhelésé

TÁRZA.

A diákok susztere.

Írta: Keviczky László.

Az emberismeretből nem igen jutott akárcsinyi annyira, mint a mennyivel Veigel János selmezi cipész mester díszekedhetett. Ott lakott az iskola tözomszűdságában. A két emeletes lyceum mellett nagyon pályányi volt az ő házikója. Ha valaki mondta — mert szerettünk vele mi diákok évdni — ha tehát valamelyikünk megfoczkáztatta a megjegyzést a házikójára, nem haragudott, de azonnal bistatta magát a jobb jövendőbe vetett bizodalommal.

— Kicsike ez a ház Veigel ur!?

— Igen, egészen kicsi; de nőhet még. Jó példa mellette a lyceum... he-he he!

— Csak hogy az egészen más!

Mért volna más — szól neki pírulva a derék Veigel — ott mindenkinék csak egy fejt, én meg — hiszen tudják — majd mindenkinék a két lábát gondolom?!

— Az már igaz. De mondja csak Veigel bácsi: magánál is van „katalógus”?

— Meghiszem azt! Még „tandij hátrálék” is van. Ha én felkeresném azokat a méltóságos, nagyságos, fűtisztelendő és tekintetes urakat, kiknek hiteleztem valamikor, de akik szűpon fizetgetik a restanciát, ha az

isten megsegítette őket — s ha én tudom hogy hol léteznek; ha el mennék hozzájuk, hogy most ok adjanak nekem kölcsön pár forintot: olyan házat építhetnék mint a Zipser! Minden nap kapok én pár forintot, hol egyikőtől, hol a másiktól. Csak hogy írni kell utána. De az igazgató ur megmondja nekem szívesen, hogy kit, hol keressek? Némolyik olyan ur már, hogy azt sem tudom hogyan szólítsam.

Ez igaz volt. Veigel bácsi tudta: mit csinál, mikor készséggel szolgált minden diáknak kitógástalan lábbelivel.

Ha szegény lurkó jött hozzá egy pár eszimat varratni, megvette a mértéket, és kiűzte a munka elkészítésének napját. Azután elment az osztálytanárhoz: megtudakolni egyet-mást. A szerint csinálta a diák „kundschaft” neve mellé a jegyzetet.

„Kammergráf nem lesz belőle; schichtmeister is nehezen, de pap, vagy szolgabíró, sőt polgármester is — lehet még.”

Érdekes adalék gyűjtemény volna ez a jegyzetes könyvecske. A derék Veigel mester is sokszor olvasgatja és csitál is belőle, a mikor jó kedve van, a műhelyébe látogató diákoknak.

— Lássák ifju uraim! A Szelestey nagyságos ur is 18 évig volt adósom egy

a) A Zipser-féle ház, egyike a legszebbeknek Selmecczen.

pár finom eszima árával; de mikor vármegyei aljegyző lett, már választott — s mint árvaszéki elnök, le is fizette a 12 forintot.

Veigel mester ráért várni. Neki minden esztendőben a régi tartozásból bizonyos összeg s ő nyugodtan irogatta a leveleit. Ilyen levélnek a tartalma mind ugyanaz volt. A mintát Ponoczky Jani készítette s a mesternél lakó diákok — mert mindig volt nála 4—5 diák „kovártélyon” — szívesen másolták.

A levél hangzott ekképen:

Tekintetes Nagyságos Ur!

Ugy értesültem, hogy a jó Isten zöldágra segítette — s azért nem veszi rossz néven, ha emlékeztetem a nálam levő csekély diákkori kontójára. Eddigélle nem akartam háborgatni, de tudom hogy már jelenleg könnyebb Nagyságodnak a fizetés, mint a várakozás nekem, ki is vagyok alázatos szegény szolgálja

VEIGEL JÁNOS,
cipész m.

Aki ilyen levelet kapott, ha még nem is volt árvaszéki, de csupán bálbizottsági elnök, mégis bizonyos megilletődéssel gondolt a mindig szerény, tisztességtudó derék Veigel Jánosra, a ki beperelés nélkül lebonyolította ezeket az ügyleteket s kinél nagyobb jölteveje aligha volt a diák-embernek. S bizony, ha nehezére esett is a régi adósság fizetése, mert hiszen rég feledésbe ment

az már egy felől — mégis lefizette, megírva a pár sort is az utalvány eszéle, hogy: hálás szívvel fizetem, s már rég lefizettem volna, de nem tudtam, hogy tetszik-e még életben lenni?!

Ezeket a leveleket is gyűjtötte a derék mester — s olyan boldog volt, ha emberséges szíve nem csalódott — s megint csak tovább hitelezett.

Jó módban volt a nemes szívű polgár. Mestersége jól jövedelmezett, 3—4 segéddel dolgozott állandóan. Vevőit megtudta tartani s ha valaki diákkorában vele dolgoztatott, az ha visszakérült akár mint tanár, bányász, vagy erdészeti hivatalnok: megmaradt a régi mesternél hűségesen.

Sokszor megtörtént, hogy mikor valaki a régi ismerősei közül a fiát telhozta a lyceumba, azzal együtt megjelent a műhelyben is s ennek a műhelynek illata egyszerre vissza idézte a feledhetlen mulat, mikor itt üldögélt egy háromlábú széken a szegény diák s egy cseppet sem találta kellemetlennek: a zerge, borju, bagaria, kordován, s más finom bőrök szagát amint az a szurokkal és csirizzel összevegyült. Hejh! mikor tanulni kell, akkor minden más jobban érdeklő az embert mint a könyv! Sokan oly annyira elnézték a cipész segédek gondatlan munkálkodását, hogy úgy látszott, hogy ezek igazán boldogok. Vig dalolás, tréfalok

ny
k
alódi
yap-
jából
0. frt
ent leg
küld
jokban
mm.
szállítá
veteket
en ren
as
i,
er
mi
a-
is-
m.
szu-
ett-
is
ve
ge
an
dig
g-
ok-
a
cg
tra
lit-
rt-
at,
el:
CZ.
Legnagyobb raklár ércz és fakoporsókban

nélkül: s az iparosok szidják ez intézményt, mely pedig azóta egy más, rajuk nézve hasznos intézménynek a szövetkezettnek lett szülőanyjává.

S így mehetnénk tovább. Buzgókodók lelkesek mindig akadtak, ma is vannak, de kerékkötők nálunk mindig többen voltak, mint a mennyire amugy is nehézkes társadalmunknak szüksége van. Ezért feneklik meg sok megkezdett intézményünk úgye s várát magára esztendőkön át.

Polgári leányiskola, új főgymnásium, villanyvilágítás, asfalt kiegészítés hol vagytok? Mennyit beszélünk rólok. Sőt harmadik bankot, harmadik lapot is tudunk alapítani, pénzünk van elég, munkatársunk még több: s marad minden a régiiben.

Épen ez a baj. Csabán is van kerékkötő, de ez a város érzi s érti a maga javát. Ez ember szinte szédül, ha elgondolja, mit alkottak a csabaiak pár év alatt, pedig sok pénzüket bányá, de tudják, hogy a százak, melyeket a mostaniakhoz hasonló intézményekre fordítanak, ezeket fognak hozni pár év múltán nekik is, utódaiknak is. De ok buzgólnak, a mi nappal vagyon. Lesz e minékünk ily „nappalunk” valaha?

Oroszhatótól is tanulhatnánk. Pár év előtti kiállításá fényesen igazolta e község életképességét s azóta is folyton hallunk s olvasunk felőle, s azok a hírek nemcsak szándékról, tervekről de tettekről szólnak.

Hát Szarvas nem tudná megérteni az idő szavát? Azt hisszük, igen, de erre mindannyiunknak törekednünk kell, szóval, tettel, áldozattal és tanácscsal mindenképen a jövő fejlesztésén kell buzgólnunk. Mint a hogy Zsifinszky Mihály államtitkár mondotta a csabaiaknak, a szarvasiaknak is ki kell törülniök szótárunkból azt a szót: nyedáme.

A mult évtized Szarvasa az alföld vezető városai között volt, a mai Szarvas bizony már elmaradt kissé.

Hogy ez az elmaradás tulságos ne legyen s hogy a fejlődés biztosításában vezéreink s munkásaink nehányozzanak, ezt kívánom s ezzel zárom is e sorokat s akkor Szarvas és a haladás nem lesz paradoxon.

Q.

A csabacsüdi ásatásról.

Csabacsüdi történetét illetőleg tisztán csak vázlatban ismerjük, a reá vonatkozó adatok nagyon is ki-

egészítésre szorulnak. A tekintélyes br. Königsvarter féle uradalom jelen legi tisztartója, Balla Sándor ur nemes áldozatkészségének köszönhetem, hogy alkalmam nyílt szíves anyagi s erkölcsi támogatása mellett az egykori falu területén ásatást rendezni négy uradalmi munkás segítségével.

Bár a nagy lelkesedést és ügyszeregetet várakozásunkon felül eső siker nem is koronázta, mindamelllett az ásatás révén egy-két szerény adattal mi is hozzá járulhatunk Csabacsüdi történetéhez. Az ásatás eredménye röviden a következő: Nagy-Rátán, a Dögös major felé vezető út jobb oldali részén, a fázános erdőn innen terül el egy körülbelül 2. m. magás 36 m. átmérőjű, felette szabályos kis halom, a mely alatt temetkeztek volna s a halom közepén pedig az egykori templom állott. Középkori szokás szerint a templom környékén temetkeztek rendszeren, szerény véleményem szerint azonban, bár a helyi körülmények felületesen arra mutatnak, hogy e halom szintén ez az eset lenne konstatalható, mindamelllett a pontosabb vizsgálat eredménye más mutat. Nevezetesen még a templom fennállása előtt használták e halmot temetkezési helyül, az egykori falu virágzása idejében, tehát a mohácsi vész előtt, míg a templom csak jóval később, a török hódoltság idejének második szakában épülhetett, s a mint a szájhagyomány tartja, nagyon is valószínű, hogy nem keresztény templom, de török mecset volt, melynek erkélyén gyakran látták a török papot hangosan imádkozva körülszállni. Az egykori templom téglamardványai is azt bizonyítják, hogy az épület 300 évesnél több nem igen lehetett s így a mohácsi vész előtt virágzó Csabacsüdi falu még mitse tudott róla. A halom oldalán 13 m. területen, jó öles mély gödröt kutatunk át a köv. eredményeink: A halom anyaga fekete, televényes, laza összeállítású, kötőmellekkel kevert porhanyós talaj, a felszínhez közel rendetlenül össze-vissza hanyt embercsontokkal. Ennek magyarázatával a tisztartó ur volt szíves szolgálni, ugyanis már előtte is át lett kutatva a halom felső része az ottani gazdasítztek által, a kik aztán a kivett csontokat újra vissza hanytatták. A legalsóbb szintben bolygatatlan sírokat találtunk, helyenkint teljesen porrá vált csontvázakkal, a mely körülmény szintén a temető régisége mellett bizonyít. A mennyire konstatalni lehetett, a vázak fekvési iránya kelet-

nyugati volt hanyattfekvésben, vagy oldalt fordított fejjel. Kranidogiai szempontból nagyon érdekes koponyákra bukkantam, úgy, hogy megérdemlik a részletesebb tanulmányozást is. Gyermekvázák nagy számmal találtattak, persze igen rossz megtartási állapotban, minek oka a nagy mennyiségű humin sav erősen bontó hatása. Rendkívüli érdekes lelet volt egy női medenczébe bámulatos épen megmaradt 4-5 hónapos magzat váza. A kis koponya nem nagyobb egy kisebbszéri almánál s a test váza egy veréb vázához nagyságával hasonlítható össze. A csont hártyszerű a fön, a testté pedig porcos, kevésbé izolált részekkel. Az agy és testüregben még a lágy részek is megmaradtak fehér, porhanyós, omlós állapotban. Az arci rész rendellenesen oldalt nyomott, világosan kivehető szem és orrüreggel. Ki közelebből is óhajta megtekinteni, nagyon szívesen állok rendelkezésére. A vázak mellett, eltekintve néhány jelentéktelen darabtól, semmi fontosabb mellélelet nem találtunk, a mikből a korra nézve pontosan következtetni lehetne. A falu területén 11 kutató árkot vonattam, de kevésbé figyelemre méltó eredményekkel. Balla Sándor ur megfigyelése és állítása szerint tavasszal a falu határa, a talaj fellünöben elütő szürkés színe miatt világosan felismerhető. Ennek pontos meghatározása igen érdekes és tanulságos lenne az egykori falu területét illető ismeretünkre vonatkozólag. Az egész falu felszíni viszonya, egyenellen, völgyes, halmos, a régi mocsáros vidék nyomai, melyhez hozzájárult az egykori épületek után maradt egymás melletti, szabályos emelkedések. Talaja porhanyós, szürkés, helyenkint teljesen hamuszerű. A falu területét jellemző a széllében hosszában taláható, nagy mennyiségű edénytöredék, a melynek anyaga sötétzöld, durva szemés, máztalan agyag, félig égetve. Az edény díszítés tipikus alakja az ugynevezett borda díszítés. A falu területén kívül tervbe lett véve még három halomnak átkutatása, a miről az idő rövidsége miatt egyelőre kénytelen vagyok lemondani. Végezetül pedig el nem mulasztatom ismételt köszönetemet kifejezni Balla Sándor tisztartó úrnak, egyrészt szíves támogatásáért, másrészt pedig azért a nemes érieklődséért, melyet az egész ásatás folyamata alatt többszöri személyes ott időzése által tanusított.

Krecsmárk Endre.

zás, dévajkodás: ilyenek között telt a munkálkodásuk s a hoinapi latinra, meg görögre gondoló diák léteén sóbjott.

— Jó dolguk van ezeknek!

A régi ismerős mindezt felidézi emlékezetében.

— Elhoztam a fiamat Veigel bácsi, Astán ne hitelezzen neki, mert én pontosan akarok fizetni. Igaz! Nincs még valami tartozásom a rég multból?

— Mikor tetszett utolsó évet végezni?

— Ezer nyolczszáz... hogy is volt csak... az orosz-török háború? mikor mindenki hosszú száru caizmát rendelt, mert menni akartunk a törökök segíteni — azt hiszem 78-ban?

— A' igen — 78-ban — richtig! Csak ugyan itt van nagyágos ur 16 frttal. Ebből lefizetett előzőr négyet, azután meg tizenkettőt. Kvittek vagyunk.

— Lásd fiám — így kell fizetni — mondja az apa ónérszettel.

Azután lucsut vess a jó mestertől nem minden megatottás nélkül. Annak pedig megint egy kellemes estvéje volt, mert érezte, hogy jószívűségével ez uttal sem szenvedett hárt.

Pedig hányszor intették a tanár urak, hívált a szigorú igazgató ur!

— Minek hiteles diáknak? Mi nem fogjuk hozzá segíteni, hogy meg kapja: sem pedig nyomozni nem fogunk a maga érde-

kében. Azt mondja, hogy irást vesz tőlök? Az az irás nem sokat ér. Lássá ezek a lurkók ott is rászedik.

Ugy tudom, hogy maga azt kívánja az illetőtől, hogy adja irásban, hogy az összegét annak idején lefizeti, s megelégszik azzal, ha az irás így szól... „elismernem, hogy lefizetem...”. Nos, amíce, még a hanyilyen irást láttam, azon mindenen a „lefizetem” szó két „t”-vel volt írva: „lefizottem!” És maga nyugodtan elteszi az irást, pedig az nem ér egy pipadobányt: „Alólirout elismerem, hogy Veigel János urnak 1 pár cizmáért járó 12 forintot lefizottem!” — Csodálom, hogy ilyen okmány ellenében egy is fizetett! Micsoda? hogy a legtöbben megadják? Nos hát hiszen jól van, jól tesz a haszontalanok, de est nem az irásnak köszönheti. Szeretem, hogy nem felejtik a mire tanítottuk... Hát hiszen jól van kedves szomszéd, hiszen az a törökvésünk, hogy derék, becsületes embereket neveljünk. Am azért akadhat olyan is, kiben csalódni fog. Azért csak óvakodjék, a mennyire lehet.

A jólelkű igazgatónak utolsó szavain már megérezte a megatottás. Örült valaminek. Jól esett professori lelkének az a tudat, hogy imo egy becsületes polgárnak ekkora bizalma van azokban, kiket ez ő is intézet annyi vesződséggel nevel a életnek. Veigel mester is érezte, hogy nom hibás ő esért, mert az a késszorítás, melylyel a nagy

tektélyű igazgató ur elbocáította őt magától. nom a baragot jelentette, de meleg, jó indulatnak volt bizonyossága.

Veigel mester nem is szünt meg a diákokkal szemben ezt a jóakarattat tanusítani. Pedig sokan vissza is éltek a jószágával. Ha meg is kapták a pénzt hazulról: nem adták oda a jó embernek hanem megírták egymásnak a számlát s megkérték a mestert, hogy szíveskedjék aláírni, hogy haza küldhessék, pedig az ilyeneken többnyire ott volt már a szokásos „köszönettel felvettem.” A kifizetés azonban ezekre is csak későbbre maradt.

Legjobbán elkészítette egyszer a jóvaló, derék embert, hogy egy dédelgetett fogadott fia. a kit nagy jóakarattal kitanusított — jogászkorában több hamis megrendelést tett olyanok nevében, kiknek községgel hitelezett az öreg ur. Mikor rá jött a dolgra, mert hiszen ő nem azonnal sürgette a fizetést, — akkor már tekintélyes összegre ment az ilyen megrendelés.

... Nagyon rossz, háládatlan fia az! Nem is tudom hol van mostan?! Minden kívánságát teljesítettem s ő még is így bánt velem. Nem is magamat sajnálom, de azokat a kikkel szerettem jól tenni. Szegény diákok! Milyen derék emberek szoktak lenni — később...!

Ujdonságok.

— Hol legyen az ártézi fürdő?

Lapunk mult heti számában csak úgy ötletszerűleg vetettük föl azt az eszmét, hogy az építendő ártézi fürdő az Erzsébet ligetben legyen: ma újból foglalkozunk ezzel a fölvetett eszmével, amely úgy látszik nem egyedül csak a miénk, hanem több polgártársunké. Esménk, vagyis az ártézi fürdőnek az Erzsébet ligetben való fölépítése, községünk több előkelő polgárának is megtetszett, a mi amellett bizonyít, hogy eszménk életrevaló, vagy jobban mondva egy kevés jóakarattal, lelkesedéssel életet lehetne bele önteni. A kivitelről s annak módzatairól, a költségekről még ez idő szerint említést nem teszünk, de a jövőben ezt is befogjuk mutatni, hogy ezzel is minél több hívót toborozzunk ez ügynek, a mely csak hasznára lehet községünk polgárságának.

— Tájékoztató az 1902—1903. iskolai évről. A helybeli főgymnásiumban, tanítóképzőben és gyakorló iskolában a köztanítás szept. 8-án kezdődik. A tanítást megelőzi szept. 4. 5. 6. napjain a beiratás. Szept. 1. 2. 3. tesznek vizsgálatot azon kibetegült s megkésétt nyilvános és magántanulók, kik arra a tanári kar határozata szerint joggal bírnak. Szeptember 2. 3. napjain a javító vizsgálat-hoz járulnak azok, kiknek erre az engedélyt vagy a tanári kar, vagy a főhatóság megadta. Még pedig szept. 2-án az I—IV. és 3-án az V—VIII. osztálybeliek próbálkoznak a javítóval. Egy osztályba a törvény értelmében csak 60 tanuló lévén fölvehető, a megkésve jelentkezők legfőbb magántanulói minőségben vehetők föl. A beiratkozás magával hozza évszázó bizonyítványát, születési oklevelét és himlő oltási illeive újraoltási igazolványát. Az I. osztályba 9 évet még be nem töltött és 12 évet túlhaladott tanuló föl nem vehető. A helybeli keresztény vallású I—IV osztályba járó fizet 41 korona tandíjat és pedig belépéskor 31 kor. s február elején 10 kor. Az V—VIII. osztálybeli fizet 37 kor. még pedig belépéskor 27 kor., s februárban 10 kor. A helybeli izraelita vallásúak fizetnek 80 koronát, és pedig belépéskor 56 kor., s februárban 24 kor. Ezenkívül minden tanuló fizet a kormányosság határozata szerint fölvetési díj czimén 4 koronát. Ugy szintén mindenki köteles tagja a tanulók segélyző intézetének, s belépéskor fizet, ha I—IV. o. b. 1 koronát, ha pedig V—VIII. o. b., 2 koronát. Az V—VIII. o. b. akár tanulják a görögöt, akár a görögöt pótló tanulmányokat, tartoznak szülői irásos nyilatkozatot hozni magukkal, s fölmutatni a beiratásokról az igazgatóknak.

— Ovodáinkról. E hó folyamán tartott egyik iskolaszéki gyűlésen javaslatba hozták, hogy a községi ovodákba való járás ingyenes legyen. Az iskolaszék ezen korszerű javaslata fölött a közel jövőben dönt majd a képviselő testület. Hogy milyen lesz az eredmény, azt nem tudjuk: de itt az ideje, hogy a havonként fizetendő 40 fillér eltöröltessék. Vajmi csekély az az összeg, a mi havonként befoly az ovodák föntartására; ellenben e csekély összeg igen nagy teher a szegény szülők vállán. Az állami törvény kimondta az általános ovoida kötelezettséget: de e törvény máig sincs végrehajtvá. Községünkben az óvó-kötelesek száma körülbelül 4000 lehet. E nagy szám befogadására csak négy ovodánk van. Hogy mily áldásos ez ovodák működése, különösen a magyarosodást tekintve, azt fölösleges magyaráznunk. Az ovoida játszva tanítja a magyar nyelvet. E czélt tartva szem előtt égető szükség van arra, hogy az ovoidába való járás ingyenes legyen. Ha ez életbe lép, úgy több ovoidára van szükség, a mi pedig pénzt igényel, de ezen az

alapo lehet. az áll rosoó kell, vezet érdekvukat nak zője megn
lfjuság ben m tevéke 14-iké követe állt: József Bálint István majd pályad Hajas Gonda részes érdem azon miatt, nos, díszgy lehető lödött fesztel „szem
a mag még a napko hogy szeres megér A ter szem, vátat háziás gondj csak rübbe kisért hajda rekké régi e nem tarka ülték napot is, me érdem halmo nézet meg gúket
szülöt le a mán pedig István K o r d a e egyh maga tulát
18 ár király is a s volt.
ültün észrev itt ott gyar telet
d. e. egyh lelké gya: megh mond őssze tartar nepél temp Zvar

alapon ezt az ügyet előadni nem lehet. A községnek meg kell hoznia az áldozatot művelődésünk és magyarosításunk érdekében. E kettős cél kell, hogy lebegjen, a képviselőtestület vezető polgárai előtt: e kettős cél érdekében kell, hogy latba vessék szavukat, mert az iskolaszék javaslatának az elfogadása hatalmas tényezője leendő községünk lakosságának megmagyarosításában.

Diszgyűlés. A „B.-Szent-Andrási Ifjúsági Önképzőkör“, mely csak is szünidőben működik — egy néhány szorgalmas, tevékeny taggal, a multhoz híven — f. hó 14-ikén tartotta „Diszgyűlését“, melyet tánc követett. A „diszgyűlés“ tárgya 6 számból állt: 1. Előki megnyitó; tartotta: Bencsik József VIII. o. tanuló; szavalt utána: Nyiri Bálint — megfelelően reprodukálva Balogh István „Rémes emlék“ című költeményét; majd Bagi József olvasott fel egy részletet pályadíjnyertes munkájából. Szavaltak még: Hajjas Pál, Bakos Gyula, Bencsik József és Gonda Béla; mindnyájan zajos tapsokban részesültek a közönség részéről, mit meg is érdemeltek, akár készségük, akár pedig azon „önképzésre“ irányuló erős buzgalom miatt, mellyel még a pihenés idejét is hasznos, lélekemelő dolgokra fordítják. A diszgyűlés zajosabb része — a tánc meg lehetesen belenyúlt a hajnalba; és beigazolódott e mulatsággal is, hogy kedélyesség, feletlenség tekintetében nincsen párja a „szent-andrási“ mulatságoknak.

Ilona napja. A születés és a névnap a magyar ember egyik legszebb ünnepe — még akkor is, ha hétköznapra esik. Névnapkor fölkeressük rokonainkat, barátainkat, hogy névnapjuk alkalmából kifejezzük őszinte szerencse kívánatainkat a ilyenkor mindenki megérzi, hogy mi a magyar vendégszeretet. A terített asztalon ott van minden a mi szem, szájunk kellemes s ha szerencse kívánataink közepette a torkunk kiszárad, a háziasszony vagy a háziúrunk erre is van gondja. És megcsendül a pohár, eleintén csak lassan, később mind sürribben és sürribben, a vége pedig az, hogy cigányfűnyal kísértetjük magunkat haza. Így ünnepeit hajdanában-danában. Ma már csendes emberek lettünk. Csak néha-néha fölbuzdul a régi erény, de csak is olyanoknál, a kik nem a pessimizmus szemüvegén nézik a tarka világot. Ily régi, magyaros zamattal ülték meg szüntársulatunk tagjai az Ilona napot — még pedig kettőset, már csak azért is, mert két kedves Ilonájuk van, a ki meg érdemli, hogy pályatársai minden jóval elhalmozzák, s kívánják hogy a magyar színiélet öröme és dicsőségére sokáig tartsák meg bájos kedvességüket és fényes tehetséget.

Tanítók választása. Városunk négy szülőtte, a kik ez év június havában tették le a tanképesítő vizsgát, a mult hét folyamán rendez tanítónak lett megválasztva. Ez pedig: Grekcsz a György és Kozsucz István Békés Csabára, az ág. ev. egyházhoz, Kozsucz János M. Berénybe és Kondacs István Gáborosra szintén az ág. ev. egyházhoz. A fiatal tanítóknak nehéz, de magaslatos pályájukhoz őszinte szívvel gratulálunk.

Ö Felsége születés napja. Aug. 18-án ünnepelte a magyar nemzet szeretett királyának a 72 ik születés napját, a mikor is a szarvasi r. kath. templomban szent misé volt.

Sz. István napja. Nemzeti ünnepet ültünk aug. 20-án. Nátunk aronban alig volt észrevehető, hogy Sz. István napja van. Csak itt ott hirdette egy egy nemzeti lobogó a magyar nemzet ősi ünnepét: ünnepi istentisztelet csak is a r. kath. templomban volt.

Iskolaszék gyűlés. F. hó 16-án d. e. 9 órakor tartotta a szarvasi ág. ev. egyház iskolaszéki gyűlését, a tanítói karral együtt. A gyűlésen n. Zvarinyi János ig. lelkész elnökölt. A gyűlés legfontosabb tárgya: az 1902—1903 ikt tanév kezdetének a meghatározása. A gyűlés egyhangulag ki mondta, hogy a szarvasi ág. ev. egyház összes iskoláiban a beiratások szept. 1—14-ig tartanak, szept. 15-én d. e. 9^{1/2} órakor új nappályas évnvítő istentisztelet lesz az új templomban. Az ünnepi szónoklatot n. Zvarinyi János tartja.

Beküldetett. A helybeli m. kir. pósta hivatal megkereste lapunkat az alábbi köztételére: A helybeli kir. pósta távirás és távbesszélő hivatalnál eszent van a sárnapon és kőszünnepeken a szolgálat d. e. 8—11-ig tart; a délutáni szolgálat marad az eddigi.

Eljegyzés. Mold Béla okl. jegyző f. hó 18-án eljegyezte öz. Baán Ignácné bájos és művelt leányát Emmauskát. Gratulálunk.

Beiratkozás. A helybeli polgári leányiskolában a jövő tanévre szóló beiratások szeptember 1. 2. és 3-án a délelőtti órákban a hivatalos helyiségben lesznek megtartva. Mivel az iskola helyiségei oly szűkek, hogy egy-egy osztályba 20 növendéknel több föl nem vehető: így csak is a saját érdekében tesznek az illető szülők, ha a jelzett időben leányaik beiratását el nem mulasztják, vagy azok felvételét, esetleg előjegyzés által biztosítják, nehogy — mint az elmúlt tanévben többen — az iskolából kimaradjanak. A sz. igazgatóság.

Vidéki hírek.

Az orosházi ág. ev. egyház köréből. Az orosházi ág. ev. egyház tanácsa legutóbb tartott gyűlésén több ügyben hozott határozatot. Ródei és Kocsondi tanítók állását a kerületi g. ülés ideiglenesen töltik be. Ambrózi János segédgondnok lemondását a gyűlés tudomásul vette. A Podsztralen-iskolánál új tanítói lakást fognak építtetni; a közönséget megkérlik, hogy a tanyai iskolákat engedje át vasárnaponként istentisztelet tartására s adjon e célra ingyen fuvart a hitoktatónak.

Allatkállitás Szeghalmon. A békéscseregyesi gazdasági egyesület az állat tenyésztés fellendítése s az okserü gazdasági mód minél szélesebb rétegben való megkedvelése céljából, a szarvasmarha, disznó, juh és aprószarvasból állatkállítást rendez szeptember hó 14-én Szeghalmon. Ilyenmü kiállítás első lesz a Sárroten, mintán az ottani viszonyok nem voltak kedvezők az ilyen vállalkozásra. A kiállítás szeptemberben nyílna meg s ennek sikere érdekében Pfeiffer István gazdasági egyetli tükör vasárnap Szeghalmon járt.

Hódmezővásárhely a szegedi szüntársulat ellen. Két hete, hogy dr. Janovics Jenő szingizagató bevonult társulátval Hódmezővásárhelyre, máris állást foglalt ellene az ottani sajtó és közönség. Ennek az oka, hogy Janovics a Vigszínház műsorából vett francia szennyes darabokat adta elő, a melyeket az ottani jóízű polgárság nem tűr meg. Sajtó és közönség azt sürgetik, hogy a szingizagató avatkozzék bele a dologba és ne engedje meg az erkölcsrontó darabok színrehozatalát.

Nagy Törvész pusztított e héten kedden délelőt Tó Komlóson. Kigyulladt és teljesen leégett a községi gőzmalom; a körülvevő házak nagy veszélyben forogtak, de végre is sikerült a tüzet nagy erőfeszítés mellett csupán a malomépületre szorítani. A község kára — dacára hogy a malom 30 ezer koronára biztosítva volt — igen nagy amireh hozzászámítandó, hogy a gőzmalom a felépítésig éppen most, a fő őrési üzemidő alatt nem dolgozhatik.

Kinevezések, helyettesítés és áthelyezés a vármegyén. A m. kir. belügy-minister Hegedűs Gyula gyulavari, Horváth Gyula vésztői jegyzőket és Matics Dezső csorvási községi irnokot anyakönyvvezető helyettesekké, a vármegye főispánja Kosmoss Emil szolnoki lakost a békéscsabai járás főszolgabírójára mellő közigazgatási gyakornoknak, Szigeti Mihály orosházi másodosztályú utbiztoszt jelenlegi szolgálati beosztásában való meghagyással, első osztályú utbiztoszt, Szaitzszam György igazolványos altisztot, budapesti lakost Gyula székhelyvel másodosztályú utbiztoszt nevezte ki. Továbbá ugyancsak a vármegye főispánja Melis István szarvasi lakost, a szarvasi járás főszolgabírójára mellett rendszerezett gyakornoki állás teendőinek ellátásával a gyakornoki javadalom terhére ideiglenesen megbizta dr. Bucsók Korjolan lemondása folytán megürült szántistai állásra Papp Andre számgyakorokot helyettesítette és Leindörfer Mór orosházi és Reiser Sándor gyomai járási irnokokat kölcsönösen áthelyezte.

Színház.

Mire megismerjük a mi derék társulatunk tagjait, mire megtanuljuk mindegyiknek a maga művészi kvalitását ismerni és becsülni, már is olyan hírek keringenek, hogy a jól szervezett elsőrendű szüntársulat azzal a gondolattal foglalkozik, hogy a szezon vége előtt elbucszuk tőlünk.

Mi ennek az oka? A közönség részvétele! Pedig a társulat most kezdi igazán bontogatni művészi tudását, mert eddig a kezdet nehézségével küzdött. A mult heti érdekes műsor s az előadás precizitása szinte azt a vágyat ébresztette bennünk, hogy e szüntársulat a jövő évre is meg kellene nyernünk. De az csak úgy lehet, ha közönségünk fokozottabb mérvben támogatja e társulatot és módot nyújt annak a tisztes megélhetésre, ami e héten a közönség részéről nem volt tapasztalható, mert bárom előadást kivéve, ugy szólnán üres ház előtt játszottak színészeink.

Azonban ez ne keserítse el színészeinket, mert biztos reményünk van, hogy az igazi szezon, mely szeptember 1-én veszi kezdetét, fokozottabb támogatásban fogja közönségünk részéssíteni a preciz előadásával nagy mű élvezetet nyújtó szüntársulatot.

Színügyi bizottságunkhoz pedig ezek után csak annyi szavunk van, hogy kövessen el mindent arra nézve, hogy közönségünk minél nagyobb számmal látogassa az igazán mű élvezetet nyújtó előadásokat.

Az előadásokról a következőkben számolunk be.

Szombat, aug. 16-án. „A cigánybáró“ operette ment. Ez operette egyike azoknak, melyet szép zenéjéért szívesen hallgatunk meg. Az előadó művészek mindent elkövettek a darab sikeréért, mely nekik teljes mértékben sikerült is. Sajnálatos körülmény volt, hogy a szép hangú tenorista Toronyi az első felvonás közben annyira berekedt, hogy nem volt képes az előadást végig énekelni. A második felvonásban Barinkait Kalmár énekelte Toronyi helyett, szép iskolázott hangja van, énekelésben s játékában semmi kívánni valót sem hagy maga után. Ruzsinszky, a társulat primadonnája (Saffi) szerepét művésziessé énekelte s alakította.

A többi szereplőket is dicséret illeti meg, mert mindent elkövettek az est sikeréért. Az előadás csekély számú közönség volt jelen.

Vasárnap, aug. 17-én két előadás volt. Délután félhelyárral Tóth Ede örök becsü énekes népsziműve a „Falu rosza“ adotta elő. Este rendez helyárral „Flórka szerelme“ Moldovány Gergely román stílu énekes népsziműve került színre. A közönség szépen megülte a színházat és sokat tapsolt a szereplő művészek kitünő játékának. A szereplők Hevesi (Bokotán), Radványi (Joun), Váradi (Mária), Lévai (Flórka), Almásy (Onucz), Kalmár (Dimitru), szépen énekeltek, jól játszottak s a tánc betéteket, melyben főként Dósi tüntette ki magát, pompásak voltak. Kiállítás, kosztümök, mind csak emelte az előadás sikerét.

Hétfő, aug. 18-án Herczegh Ferenc „Ocskai Brigádéros“ történeti sziműve adotta csekély számú közönség jelenlétében. A közönség részvétele indokolja az, hogy ezen darabot mult évben háromszor adták Szarvason, s közönségünk nem szívesen nézi az általa már látott darabokat.

Kedd, aug. 19-én egy rég ismert kedves zenéjű operettet adtak elő, „Büregé.“ Teljesen kifogástalan operette előadásban volt részünk, s dacára, hogy szerepcsere volt — a szereplők kedvvel, ambícióval játszottak s számos jelenetre nyílt színen kitört a taps. A jók között is a legjobb volt H. Lévai Berta, ki művészetével énekelte Rozalindát és igazi alakításban mutatta be a könnyelmű fiatal asszonyt. Váradi Margit (Adél) szerepében végtelen kedves volt. Jelesül töltötték be szerepeiket a többiek is, így Nádasy pompásan játszotta meg Eisenstein szerepét, Tisztai Miksa fogházfelügyelő szerepében kitünő volt. Kalmár (Aldfréd) nagyon szépen énekelte. Az előadás a lehető legjobb közö sorozható.

Szerda, aug. 20-án két előadás volt. Délután színre került félhelyárral „Tündérlak magyarhonban“ 3 felvonásos énekes népszimű.

A hét legzajosabb estéjét, legérdekesebb mozzanatát a „Lottie ezredesei“ idéztek elő. Olyan ez a kis gyártmány, mint a szappanbuborék. Ragyog, a szívárvány minden színében, könnyed, gömbölyű, de csak rá kell fújni, hogy semami legyen. A mű maga az, hogy Lottie a direktorának bemutat néhányat műsora közül, melyeket majd az orfeum színpadán elő fog adni. Ennek az ötletéből bemutat egy Fregoli utánzatot, a régi kaczagó kuplét, egy angol énekszámot. R. Ragályi Iza ezeket zseniálisan csinálta. A tolettjei összeállításában, az öltözködésben, a tánczaiban friss, nagyon sikkes volt. Külön meg kell említenünk a golya nótát, amit sok bájjal énekelte. Táncza óriási tapsvihart támasztottak s ismétlésekre készítették. Váradi Margit igen szépen énekelte és sok bájjal tánczolt. Nádasi és Tisztai ügyes játékkal nagyban emelték a jóhangulatot.

Az előadás a nagy számban megjelent közönség mindvégig jól mulatott.

Szerda, aug. 21-én színiuro került a Vigszínház kaczagató bohózata a „Zsába.“ Nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy a ki végig nézte három hétre valót kaczagott.

A mi nem is csoda. A szereplők a darab helyzeti komikumát remekül kihasználták s közönségünknek minden tekintetben élvezetes estét nyújtottak. A kiváló játéknak a legszebb elismerése a közönség azon általános meglepedettsége, a melylyel a színkörből távozott. Almásy Endre alakítása Barcsard szerepében igen kitünő volt. Renköl alakított Tisztai Miksa, Marcieille orvos szerepében. Collette Komlóssy Ilonka ügyesen találta el azt a bizonyos hangot, a melytől oly kedvessé teszi a közönség előtt. Játékának az ügyessége és kedvessége valóban csodálatos volt. Susanne, Kurthy Margit, a látszólagos naiv falusi asszonyka szép játékaival és leleményességével szinte igen kitünő jelenség volt. Mezei Blánó Lectapiorné szerepében, testestül lelkestül modern anyós volt; vejevel szemközt nyájas, háta mögött dühös. E két szélsőséget oly természetes előadásban mutatta be — a terem buráját! — hogy a kaczag általános volt. Különbön va lamennyi szereplő jó kedvvel játszott.

Péntek, aug. 22-én Santoy poetikus zenéjű operette ment. Az előadás minden tekintetben kifogástalan volt. Káldy Mariska (San-Toy) a társulat kedves hangú primadonnája ez alkalommal lépett föl először. Játékaival és énekével megnyerte a közönség tetszését. Valamennyi szereplő igyekezett az előadás sikerét előmozdítani. A darab sikerét nagyban emelte a díszletek és a jelmocok szépsége. A zenekar ez alkalommal is igen kitünő volt: kár, hogy az előadást csekély számú közönség nézte végig.

Heti műsor: Vasárnap 24: Bor. Hétfőn 25: Aranyember. Kedden 26: Hoffmann meséi. Szerdán 27: X asszony. Csütörtökön 28: Lili. Péteken 29: Sasok, Szombat 30: Hunyadi László, opera. Vasárnap 31: Régi szerető.

Felölsszerkesztő: SZIKES ANTAL.
Főmunkatárs: PATAKI JÁNOS.

Haszonbérlet.

Szarvas község határában fekvő, nagy méltóságú gróf Csáky Albinné szül. Bolza Anna grófnőnek 1100 ölével számított 1525 és 1550 holdas décsi bírtok

1903. szeptember 29 től kezdve több évre haszonbérbe kiadó.

Közelebbi értesítéssel szolgál, akihez a haszonbérletre vonatkozó ajánlatok f. 1902. szeptember 23 ig beadandók

Dr. SZEMZŐ GYULA,
szarvasi ügyvéd, urad. ügyész.

Eladó ház.

498 házszám.

Kossuth-utca.
Piac-tér.
Értekezhetni Pető Istvánnal:

